

DERINIMO PAŽYMA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS SIENOS IR JOS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. VIII-1666 I IR III SKYRIŲ, 4, 10, 16, 18, 23,
26 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 23¹ STRAIPSNIU IR NAUJU IX SKYRIUMI ĮSTATYMO IR LIETUVOS
RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMO NR. VIII-729
10 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTU

Institucijos pavadinimas (rašto data ir Nr.)	Pastabos ir pasiūlymai	Paaškinimai dėl pastabų
Teisingumo ministerija (2022-08-30 Raštas Nr. (1.6Mr)2 T-1296))	1. Atsižvelgiant į Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) praktikoje formuluojamas Europos Žmogaus Teisių Konvencijos (toliau – EŽTK) nuostatų dėl kolektyvinio migrantų išsiuntimo aiškinimo taisyklės, kyla abejonių, ar Įstatymo projektu Nr. 1 siūlomoje papildyti keičiamo Įstatymo 4 straipsnio 13 dalies nuostatoje yra tinkamai įvertinta susijusioje EŽTT praktikoje suformuluota EŽTK 4 protokolo 4 straipsnio aiškinimo taisyklė, jog turi būti įvertintas priežasčių, kodėl migrantas, kertantis sieną neleistinoje vietoje ir neleistinu būdu, nepasinaudojo prieinamomis teisėtomis prieglobsčio prašymo pateikimo priemonėmis, svarumas.	<p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Patikslintas VSIJA įstatymo projektas, imperatyviau akcentuojant individualaus vertinimo aspektą (tokiu būdu nepažeidžiant kolektyvinio išsiuntimo draudimo), taip pat papildytas aiškinamasis raštas, pagrindžiant siūlomą reguliavimą konstitucinėje doktrinoje išplėtotais būtinumo demokratinėje visuomenėje ir proporcingumo aspektais, taip pat regiono valstybių praktika.</p> <p>Taip pat svarbu atskirti natūralios migracijos ir migracijos instrumentalizavimo procesus. Šie procesai turi būti vertinami skirtingai ir atitinkamai taikomas skirtingas reguliavimas ir procedūros, šiems procesams valdyti. Įstatymo projekte siūlomas reguliavimas orientuojamas tik į instrumentalizuotą migraciją, nustatyti saugikliai, kad priemonės būtų taikomos tik jos atžvilgiu (būtiniosios taikymo sąlygos – paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija dėl masinio užsieniečių antplūdžio, Vyriausybės sprendimas gavus Nacionalinio saugumo komisijos pritarimą).</p> <p>Svarbūs aspektai:</p> <p>1.1. 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) 5 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad <i>išorės sienas galima</i></p>
	<p>2. Įstatymo projekto Nr. 1 siūloma Įstatymo 4 straipsnio 13 dalimi siūloma numatyti, kad „paskelbus valstybės lygio ekstremaliąją situaciją dėl masinio užsieniečių antplūdžio ir siekiant užtikrinti Lietuvos Respublikos nacionalinį saugumą ir viešąją tvarką, arba įvedus nepaprastąją padėtį ir siekiant pašalinti grėsmę Lietuvos Respublikos konstitucinei santvarkai ar visuomenės rimčiai, Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos sprendimu užsieniečiai, ketinantys kirsti ar kirtę valstybės sieną tam nenustatytose vietose arba tam nustatytose vietose, tačiau pažeidę valstybės sienos kirtimo tvarką, į Lietuvos Respublikos teritoriją neįleidžiami“. Šia nuostata, kaip nurodoma ir Įstatymo projekto Nr. 1 aiškinamajame rašte, siekiama užtikrinti efektyvesnę Europos Sąjungos išorės sienų kontrolę, tačiau ja taip pat ir užkertamas kelias trečiųjų šalių piliečiams pateikti prieglobsčio prašymą.</p> <p>Šiame kontekste pažymėtina, kad šių metų birželio 30 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – Teisingumo Teismas) priėmė sprendimą byloje <i>Valstybės sienos apsaugos tarnyba, C-72/22 PPU</i>, kuriame konstatavo, kad 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos 6 straipsnis ir</p>	

7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos *draudžiamos* valstybės narės teisės *normos, pagal kurias* tais atvejais, kai yra įvesta karo padėtis ar nepaprastoji padėtis arba paskelbta ekstremalioji situacija dėl masinio užsieniečių antplūdžio, *neteisėtai šalyje esantys trečiųjų šalių piliečiai faktiškai netenka galimybės naudotis tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo procedūra šios valstybės narės teritorijoje*. Kaip nurodė Teisingumo Teismas, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad bet kuris trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės turi teisę prašyti tarptautinės apsaugos valstybės narės teritorijoje, įskaitant jos pasienį ar tranzito zonas, net jeigu jis šioje teritorijoje yra neteisėtai. Ši teisė turi būti jam pripažinta nesvarbu, kokia tikimybė, kad toks prašymas bus patenkintas¹. Toks įpareigojimas kyla iš reikalavimo užtikrinti teisės į prieglobstį veiksmingumą, o pagal Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – UTPI) 140¹² straipsnio 1 dalį, kurioje numatyta, kad trečiosios šalies pilietis, neteisėtai esantis šalyje, vien dėl šios aplinkybės netenka galimybės paprašyti tarptautinės apsaugos ar pateikti tarptautinės apsaugos prašymą po to, kai atvyko į Lietuvos teritoriją, užkertamas kelias tokiam piliečiui realiai naudotis Europos, Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnyje įtvirtinta teise². Šioje byloje Teisingumo Teismas konstatavo, kad tokia galimybės naudotis tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo procedūra įgyvendinimo tvarka, kokia numatyta UTPI 140¹² straipsnio 1 dalyje, negali būti laikoma atitinkančia Direktyvos 2013/32/EB 6 straipsnyje ir 7 straipsnio 1 dalyje nustatytus reikalavimus³. Be to, kadangi pagal Direktyvos 2013/32/ES 7 straipsnio 1 dalį kiekvienas suaugęs asmuo ir bet kuris trečiosios šalies pilietis turi turėti galimybę paprašyti tarptautinės apsaugos, UTPI 140¹² straipsnio 2 dalis, kurioje numatyta kompetentingos institucijos diskrecija, atsižvelgiant į asmens pažeidžiamumą, priimti tik kai kurių neteisėtai šalyje esančių suinteresuotųjų asmenų prašymus, neatitinka Direktyvos 2013/32/ES 7 straipsnio 1 dalyje numatytų reikalavimų⁴. Nors valstybės narės turi teisę priimti priemones, tinkamas jų teritorijoje viešajai tvarkai ir vidaus bei išorės saugumui užtikrinti, tai nereiškia, kad tokioms priemonėms visiškai netaikoma Sąjungos teisė, todėl negalima bendrai remtis grėsme viešajai tvarkai ar vidaus saugumui, kylančia dėl masinio trečiųjų šalių

kirsti tik sienos perėjimo punktuose ir nustatytomis jų darbo valandomis. Šio kodekso 5 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad ***valstybės narės pagal savo nacionalinę teisę įveda sankcijas už neleistiną išorės sienų kirtimą ne nustatytuose sienos perėjimo punktuose ir ne nustatytomis jų darbo valandomis (sankcijos yra veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios)***. Siūlomas pakeitimas yra atsakas į šio reikalavimo nesilaikymą.

1.2. 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (nauja redakcija) 6 straipsnio 3 dalis nustato, kad ***valstybės narės gali reikalauti, kad tarptautinės apsaugos prašymai būtų pateikti asmeniškai ir (arba) nurodytoje vietoje***. Taigi ši nuostata leidžia ES valstybėms narėms nustatyti konkrečias vietas, kuriose galima pateikti prieglobsčio prašymus.

1.3. Atsižvelgiant į 2020 m. Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) bylos ***N.D ir N.T v. Ispanija*** sprendimą, jei valstybė suteikė realią ir rimtą galimybę atvykti užsieniečiams, tačiau užsieniečiai masiškai kerta sieną nelegaliai ir vartoja jėgą, taip sukurdami sunkiai kontroliuojamą ir viešajai tvarkai grėsmę keliančią situaciją, ***valstybė nėra atsakinga už tarptautinės tokių užsieniečių apsaugos užtikrinimą*** ir kolektyvinis migrantų išsiuntimas be jų identifikacijos ir be teisės į formalias prieglobsčio prašymo procedūras gali būti teisėtas. EŽTT ne kartą pabrėžė, kad ***valstybės turi teisę kontroliuoti savo sienas ir nuspręsti, kam leidžiama atvykti ir išvažiuoti iš jų teritorijos, – valstybė turi suverenią teisę***

¹ 2022 m. birželio 30 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje *Valstybės sienos apsaugos tarnyba*, C-72/22 PPU, ECLI:EU:C:2022:505, 58 punktas ir jame nurodyta Teismo praktika.

² Sprendimo byloje *Valstybės sienos apsaugos tarnyba*, C-72/22 PPU, 61 ir 63 punktai.

³ Sprendimo byloje *Valstybės sienos apsaugos tarnyba*, C-72/22 PPU, 64 punktas.

⁴ Sprendimo byloje *Valstybės sienos apsaugos tarnyba*, C-72/22 PPU, 67 punktas.

	<p>piliečių antplūdžio, ir taip pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 72 straipsnį pateisinti nuostatos, kaip antai UTPI 140¹² straipsnio, pagal kurią iš neteisėtai valstybėje narėje esančio trečiosios šalies piliečio <i>de facto</i> atimta teisė pateikti tarptautinės apsaugos prašymą šios valstybės narės teritorijoje⁵.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kad UTPI projektas pakete nėra teikiamas, pažymėtina, kad siekiant užtikrinti Teisingumo Teismo sprendimo įgyvendinimą, neteisėtai sieną kirtusių asmenų teisės pateikti prieglobsčio prašymą užtikrinimas nėra sprendžiamas kompleksiskai keičiant teisinį reguliavimą ir apsiribojama atskiromis neteisėtos migracijos valdymo priemonėmis. Dėl šios priežasties kyla abejonių dėl pasiūlyto reguliavimo sistemiškumo bei proporcingumo ir galimybės suderinti šią sritį reguliuojančių įstatymų nuostatas tarpusavyje tokiu būdu užtikrinant atitiktį ES teisei. Jei vis dėlto būtų nuspręsta teikti Įstatymo projektą Nr. 1 Lietuvos Respublikos Seimui be UTPI pakeitimo projekto, aiškinamajame rašte reikėtų nurodyti, kokių būdu būtų užtikrinamas Įstatymo bei UTPI nuostatų suderinamumas, siekiant įgyvendinti Teisingumo Teismo sprendimą.</p>	<p>kontroliuoti asmenų, kurie nėra tos valstybės piliečiai, atvykimą, buvimą ir išvykimą, atsižvelgdama į savo tarptautinius įsipareigojimus (EŽTT byla <i>M.N. ir kt. v. Belgija</i>).</p> <p>1.4. Pagal EŽTT sprendimą (EŽTT byla <i>A.A ir kiti v. Šiaurės Makedonija</i>), <i>jei užsieniečiams ir potencialiems prieglobsčio prašytojams netrukdoma patekti į teisėtus sienos kirtimo punktus ir pateikti prieglobsčio prašymą juose jie nėra grąžinami iš pasienio kontrolės punktų</i>, Europos žmogaus teisių konvencijos 4 protokolo 4 straipsnis <u>nėra pažeidžiamas</u> (Europos žmogaus teisių konvencijos 4 protokolo 4 straipsnis draudžia kolektyviai išsiųsti užsieniečius). Šiame sprendime taip pat atkreiptas dėmesys į tai, kad užsieniečiai niekada nebandė teisėtomis priemonėmis patekti į šalies teritoriją ir nebuvo suinteresuoti prašyti prieglobsčio valstybėje, o domėjosi tik tranzitu per ją.</p> <p>1.5. 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijoje dėl pabėgėlių statuso su pakeitimais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu, nurodyta, kad pabėgėliai, kurie dėl svarbių priežasčių laikomi pavojingais šalies, kurioje jie yra, saugumui arba nuteistiems įsigaliojusiu nuosprendžiu už ypač sunkų nusikaltimą ir keliantiems pavojų šiai šaliai, gali būti iš tos šalies išsiunčiami arba grąžinami.</p> <p>Apibendrinant VSIJA įstatymo 4 straipsnio 13 dalies nuostatas, išskirtini šie teisinio reguliavimo aspektai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neįleidimas į Lietuvos Respubliką būtų taikomas tik ypatingais atvejais – paskelbus valstybės lygio ekstremaliąją situaciją dėl masinio užsieniečių antplūdžio; - toks valstybės sienos apsaugos sustiprinimas būtų
--	---	---

⁵ Sprendimo byloje *Valstybės sienos apsaugos tarnyba, C-72/22 PPU*, 70 ir 72 punktai.

		<p>(laikino pobūdžio) – kol tęsiasi valstybės lygio ekstremalioji situacija (laikinumo aspektas);</p> <ul style="list-style-type: none"> - neįleidimo į Lietuvos Respubliką institutas nebūtų taikomas automatiškai, t. y., būtų reikalingas Vyriausybės sprendimas gavus jos sudarytos Nacionalinio saugumo komisijos pasiūlymą, įvertinus realią grėsmę nacionaliniam saugumui ir siekiant sustiprinti valstybės sienos apsaugą (pagrindimo aspektas); - nepaneigiamas tarptautinės apsaugos turinys, t. y. neįleidimas į Lietuvos Respubliką nepaneigtų (neribotų) užsieniečių teisės teisėtais būdais ir UTPI nustatytose vietose pateikti prašymą suteikti prieglobstį; - neįleidimo į Lietuvos Respubliką politika nebūtų taikoma siekiant užtikrinti užsieniečių, besitraukiančių nuo karinės agresijos, persekiojimo patekimą į Lietuvos Respublikos teritoriją, taip pat užsieniečių patekimą į Lietuvos Respublikos teritoriją humanitariniais tikslais; - į Lietuvos Respublikos teritoriją neįleistiems užsieniečiams būtų privalomai atliekamas pagalbos poreikio įvertinimas ir, esant pagalbos poreikiui, šiems užsieniečiams būtų teikiama reikalinga neatidėliotina medicinos ar humanitarinė pagalba (pažeidžiamų asmenų apsaugos aspektas); - siūlomos nuostatos tiesiogiai grindžiamos Europos žmogaus teisių konvencijos 15 straipsnio reguliavimu, nustatančiu, kad, kilus karui ar kitomis nepaprastosios padėties aplinkybėmis, dėl kurių atsiranda grėsmė tautos išlikimui, kiekviena Aukštoji Susitariančioji Šalis gali imtis priemonių nukrypdoma nuo įsipareigojimų pagal šią konvenciją, tačiau tik tiek, kiek tai būtina dėl susidariusios kritiškos padėties ir jei tokios priemonės neprieštarauja kitiems jos
--	--	--

		<p>įsipareigojimams pagal tarptautinę teisę: VSIJA įstatymo 4 straipsnio 13 dalyje kolektyvinis išsiuntimas nenumatomas, nes bus atliekamas individualus situacijos vertinimas taikant ribojimus (priimami individualūs sprendimai);</p> <ul style="list-style-type: none"> - įvestos sankcijos už neleistiną išorės sienų kirtimą ne nustatytuose sienos perėjimo punktuose ir ne nustatytomis jų darbo valandomis atitinka tarptautiniuose teisės aktuose nustatytas išlygas (Šengeno sienų kodekso 5 straipsnis); - užsieniečiai gali būti išsiunčiami ar grąžinami, kai tai būtina valstybės saugumui ar viešajai tvarkai užtikrinti (1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso su pakeitimais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu 32 ir 33 straipsniai); - siūlomas teisinis reguliavimas paremtas nurodytais EŽTT sprendimais (byla ND ir NT prieš Ispaniją ir k.t); - siūlomas teisinis reguliavimas atitinka konstitucinę doktriną, pagal kurią ribojant žmogaus teises ir laisves visais atvejais turi būti laikomasi šių sąlygų: jos gali būti ribojamos tik remiantis <i>įstatymu</i>; apribojimai turi būti būtinai demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves, Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, visuomenei būtinus konstituciškai svarbius tikslus; turi būti paisoma <i>proporcingumo principo</i>, pagal kurį įstatymuose numatytos priemonės turi atitikti siekiamus visuomenei būtinus ir konstituciškai pagrįstus tikslus (Konstitucinio Teismo 2011 m. sausio 31 d., 2013 m. vasario 15 d., 2013 m. liepos 5 d. nutarimai). <p>Atkreiptinas dėmesys, kad ir Estijoje liepos mėnesį buvo priimti Valstybės sienos ir kitų susijusių įstatymų pakeitimai, pagal kuriuos numatyta galimybė neįleisti</p>
--	--	---

		užsieniečių į šalies teritoriją esant ekstremaliai situacijai.
Seimo kontrolierių įstaiga (2022-08-25 raštas Nr. 1/3D-1885)	<p>Projektu siūloma papildyti VSIJAI 4 straipsnį 13 dalimi, kurioje būtų numatyta, kad paskelbus valstybės lygio ekstremalią situaciją dėl masinio užsieniečių antplūdžio arba įvedus nepaprastąją padėtį, Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos sprendimu užsieniečiai, ketinantys kirsti ar kirtę valstybės sieną tam nenustatytose vietose arba tam nustatytose vietose, tačiau pažeidę valstybės sienos kirtimo tvarką, į Lietuvos Respublikos teritoriją neįleidžiami, paliekant išimtį, kad ši nuostata netaikoma, kai siekiama užtikrinti užsieniečių, besitraukiančių nuo karinės agresijos ir (ar) persekiojimo, humanitarinį patekimą į Lietuvos Respublikos teritoriją.</p> <p>Pažymėtina, kad siūlomas reguliavimas į įstatymo lygmenį perkelia šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą, įtvirtintą Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro, Valstybės lygio ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo 2021 m. rugpjūčio 2 d. sprendimu Nr. 10V-20 „Dėl masinio užsieniečių antplūdžio pasienio ruožo teritorijose prie Lietuvos Respublikos valstybės sienos su Baltarusijos Respublika valdymo ir valstybės sienos apsaugos sustiprinimo“. Šis reguliavimas yra glaudžiai susijęs su Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 (toliau – UTPI) 140¹² straipsniu. Pagal šį straipsnį, kai yra įvesta karo padėtis, nepaprastoji padėtis, taip pat paskelbta ekstremalioji situacija dėl masinio užsieniečių antplūdžio, užsieniečio prašymas suteikti prieglobstį gali būti pateiktas: 1) pasienio kontrolės punktuose ar tranzito zonose – Valstybės sienos apsaugos tarnybai (toliau – VSAT); 2) Lietuvos Respublikos teritorijoje, kai į Lietuvos Respubliką užsienietis atvyko teisėtai – Migracijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ir 3) užsienio valstybėje – per užsienio reikalų ministro nurodytose Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse ar konsulinėse įstaigose. Užsieniečio prašymas suteikti prieglobstį, pateiktas nesilaikant šios tvarkos, nepriimamas, paaiškinant prašymo suteikti prieglobstį priėmimo tvarką. Valstybės sienos apsaugos tarnyba, atsižvelgusi į užsieniečio pažeidžiamumą ar kitas individualias aplinkybes, gali priimti užsieniečio, neteisėtai kirtusio Lietuvos Respublikos valstybės sieną, prašymą suteikti prieglobstį.</p> <p>Kitaip tariant, Projektu siūloma sustiprinti jau galiojantį teisinį reguliavimą, kuris itin apriboja teisę prašyti tarptautinės apsaugos Lietuvos Respublikos teritorijoje. Teisė prašyti prieglobsčio yra viena esminių žmogaus teisių, kuri neatsiejama nuo</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Žr. argumentus dėl Teisingumo ministerijos 1 ir 2 pastabų.</p>

	<p>valstybės įsipareigojimų gerbti negražinimo (non-refoulement) principą net ir nepaprastosios padėties ar ekstremaliosios situacijos dėl masinio užsieniečių antplūdžio, metu. Ši teisė prašyti prieglobsčio ir jį gauti nepriklauso nuo prieglobsčio prašytojo patekimo į šalį teisėtumo.</p> <p>UTPI 140¹² įtvirtintos nuostatos yra aptariamose ir aiškinamajame rašte, grindžiant siūlomų pakeitimų reikalingumą, tačiau nenurodoma, kad 2022 m. birželio 30 d. sprendime byloje M. A. (bylos Nr. C-72/22 PPU), Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nagrinėjo UTPI 14012 įtvirtintą teisinį reglamentavimą ir nusprendė, kad jis prieštarauja Europos Sąjungos teisei, pareikšdamas, kad 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos 6 straipsnis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos valstybės narės teisės normos, pagal kurias tais atvejais, kai yra įvesta karo padėtis ar nepaprastoji padėtis arba paskelbta ekstremalioji situacija dėl masinio užsieniečių antplūdžio, neteisėtai šalyje esantys trečiųjų šalių piliečiai faktiškai netenka galimybės naudotis tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo procedūra šios valstybės narės teritorijoje.</p> <p>Todėl kyla pagrįstų abejonių dėl Projekto siūlomo VSIJAĮ 4 straipsnio 13 dalies suderinamumo su Europos Sąjungos teise.</p>	
<p>Lietuvos Raudonasis Kryžius (2022-08-25)</p>	<p>1. Siūlome išbraukti 4 straipsnį iš Projekto bei susilaikyti nuo atvykstančių užsieniečių „apgrėžimo“, kai asmens gyvybei ar sveikatai gresia pavojus, įskaitant bet neapsiribojant pažeidžiamais asmenimis. Vis dėlto, suprasdami valstybei kylančius iššūkius ir žinodami apie politinę valią vienu ar kitu būdu įteisinti užsieniečių „apgrėžimo“ mechanizmą, alternatyviai siūlome tokius Projekto 4 straipsnio pakeitimus:</p> <p>1) Performuluoti numatytą išimtį, nustatant, kad, pvz., „ši nuostata netaikoma, kai siekiama užtikrinti užsieniečių, besitraukiančių nuo karinės agresijos ir (ar) persekiojimo, humanitarinį patekimą į Lietuvos Respublikos teritoriją užsieniečiams, pasiprašiusiems prieglobsčio, taip pat kai asmens gyvybei ar sveikatai gresia pavojus“ arba „ši nuostata netaikoma, kai siekiama užtikrinti užsieniečių, besitraukiančių nuo karinės agresijos ir (ar) persekiojimo, humanitarinį patekimą į Lietuvos Respublikos teritoriją užsieniečiai siekia įgyvendinti teisę į prieglobstį, taip pat kai asmens gyvybei ar sveikatai gresia pavojus“. Taip suformuluota išimtis tiek apimtų šiuo metu Projekte įvardintas asmenų kategorijas, tiek būtų suderinama su Europos Sąjungos teisės aktais.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Žr. argumentus dėl Teisingumo ministerijos 1 ir 2 pastabų.</p>

	<p>2) Nustatyti, kad ši nuostata taikoma užsieniečiams, kuriuos sulaikė ar suėmė dėl neteisėto valstybės narės išorės sienos kirtimo, t. y. kertant sieną ar netrukus po sienos kirtimo, pvz.: „<...> užsieniečiai, sulaikyti ar suimti kertant ketinantys kirsti ar kirtę valstybės sieną ar netrukus po valstybės sienos kirtimo tam nenustatytose vietose arba tam nustatytose vietose, tačiau pažeidę valstybės sienos kirtimo tvarką, į Lietuvos Respublikos teritoriją neįleidžiami“. Taip suformuluota teisės normos taikymo sritis būtų suderinama su Europos Sąjungos teisės aktais.</p> <p>3) Nustatyti besąlygišką prievolę pasienio pareigūnams atlikti visiems į Lietuvos Respublikos teritoriją neįleistiems užsieniečiams pagalbos poreikio įvertinimą, atsižvelgus į jų pažeidžiamumą, pvz.: „Prireikus į Lietuvos Respublikos teritoriją neįleistiems užsieniečiams, turi būti atliktas atliekamas pagalbos poreikio įvertinimas, atsižvelgiant į jų pažeidžiamumą, ir atsižvelgiant į šio įvertinimo rezultatus šiems užsieniečiams, gali būti prireikus suteikiama reikalinga neatidėliotina medicinos ar kita būtinoji pagalba.“ Taip suformuluota garantija būtų teisiškai aiškesnė ir paliktų mažiau erdvės diskrecijai.</p>	
	<p>2. Projekto 5 straipsniu siūloma papildyti įstatymo 11 straipsnį 10 dalimi, kurioje, be kita ko, pateiktas sąrašas asmenų, kurių pateikimas į pasienio ruožą negali būti apribotas paskelbus valstybės lygio ekstremaliąją situaciją dėl masinio užsieniečių antplūdžio arba įvedus nepaprastąją padėtį. Šiuo klausimu pažymime, kad Direktyvos 2013/32 8 straipsnio 2 dalis įpareigoja valstybes nares užtikrinti, kad prašytojams patariančios ir juos konsultuojančios organizacijos ir asmenys turėtų veiksmingą galimybę susitikti su prašytojais, esančiais sienos perėjimo punktuose, įskaitant tranzito zonas, prie išorės sienų. Direktyvos 2013/32 29 straipsnio 1 dalies a punktas įpareigoja valstybes nares leisti Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisarui (toliau – JTVPK) turėti galimybę susitikti su prašytojais, įskaitant sulaikytuosius, esančius pasienyje ir tranzito zonose. 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo, 10 straipsnio 3 ir 4 dalyse numatyta prievolė užtikrinti, kad asmenys, atstovaujantys tiek JTVPK, tiek susijusioje valstybėje narėje pripažintoms atitinkamoms nevyriausybinėms organizacijoms, galėtų bendrauti su prašytojais ir juos lankyti privatumą užtikrinančiomis sąlygomis. Atsižvelgus į tai, kad prieglobsčio prašytojų atsiradimas pasienio ruože yra ypač tikėtinas esant masiniam užsieniečių antplūdžiui, siūlome į minėtą sąrašą įtraukti JTVPK ir nevyriausybinių organizacijų, teikiančių specializuotą teisinę pagalbą ar konsultacijas prieglobsčio</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2013/32/ES 2013 m. birželio 26 d. dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (nauja redakcija) 8 straipsnio 2 dalis nustato, kad valstybės narės gali nustatyti taisykles, reglamentuojančias prašytojams patariančių organizacijų ir asmenų buvimą sienos perėjimo punktuose, ir visų pirma nustatyti, kad galimybė susitikti suteikiama gavus valstybių narių kompetentingų institucijų sutikimą.</p> <p>Direktyvos 2013/32 29 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad valstybės narės leidžia JTVKP turėti galimybę susitikti su prašytojais, įskaitant sulaikytuosius, esančius pasienyje ir tranzito zonose.</p> <p>Tokia galimybė yra nustatoma VSIJA įstatymo 11 straipsnio 10 dalyje – paskelbus ekstremaliąją situaciją dėl masinio užsieniečių antplūdžio, į pasienio ruožą gali patekti tik tarnybos vado nustatytais atvejais ir tik turėdami tarnybos išduotą leidimą.</p>

	<p>prašytojams, atstovus. Pažymėtina, kad prieglobsčio prašytojų teisė susitikti su minėtų organizacijų atstovais yra įtvirtinta Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 71 straipsnio 1 dalies 8 punkte bei nėra apribojama paskelbus valstybės lygio ekstremaliąją situaciją dėl masinio užsieniečių antplūdžio arba įvedus nepaprastąją padėtį (žr. Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 140¹³ straipsnio 2 dalį). Be to, remiantis to paties įstatymo 91 straipsnio 3 dalimi, JTVPK atstovams turi būti leidžiama susitikti su prieglobsčio prašytojais, esančiais sulaikymo vietose, pasienio kontrolės punktuose ar tranzito zonose. Ši teisė taip pat nėra apribojama paskelbus valstybės lygio ekstremaliąją situaciją dėl masinio užsieniečių antplūdžio arba įvedus nepaprastąją padėtį.</p>	<p>Tad asmenys, atstovaujantys JTVPK, turi galimybę kreiptis į tarnybą dėl minimo leidimo išdavimo.</p>
<p>UNHCR atstovybės Šiaurės ir Baltijos šalims (2022-08-25 Raštas Nr. 038/RNB/2022)</p>	<p>The right to seek and enjoy asylum does not depend on the regularity of arrival of an asylum-seeker to a country, as asylum-seekers are often forced to arrive at or enter a territory without prior authorisation. The right to seek and enjoy asylum is a basic human right under Article 14(1) of the Universal Declaration of Human Rights, 12 and is supported by the legal framework of the 1951 Convention to which Lithuania is a State Party.</p> <p>While acknowledging that certain rights can be lawfully limited in times of war or other public emergency threatening the life of the nation, we emphasized that “the protection against refoulment cannot be derogated in times of emergency”, and “imposing a blanket measure to preclude the admission of the refugees or asylum-seekers without measures to protect against refoulment would not meet international standards, even in times of emergency”.</p> <p>While we noted that proposed Article 4(13) exempts from the refusal of entry measures persons fleeing military aggression and/or persecution, we wish to observe that this exception does not cover all possible grounds for refugee status under the refugee definition nor does it provide for the necessary procedural safeguards for such determination as specified in the Asylum Law, which is the key legislative instrument implementing the 1951 Convention and the EU Asylum Acquis in the national legal system of Lithuania.</p> <p>UNHCR remains thereof of the opinion that legislative changes that deny access to territory and consideration of application for asylum for persons arriving irregularly are not in conformity with Lithuania’s international obligations under the 1950 Convention.</p> <p>Furthermore, UNHCR also wish to refer the Ministry to carefully study the</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Žr. argumentus dėl Teisingumo ministerijos 1 ir 2 pastabų.</p>

<p>judgment issues by the Court of Justice of European Union (CJEU) on 30 June 2022 in case C-72/22 PPU (M.A. v Valstybės sienos apsaugos tarnyba) concerning a Syrian national who had been detained in Lithuania under the emergency legislation introduced last summer. The CJEU reached the conclusion that “any third-country national or stateless person has the right to make an application for international protection on the territory of a Member State, including at its borders or in its transit zones, even if he or she is staying illegally in that Member State.” The CJEU also found that a Member State may not generally rely on a threat to public order or internal security arising from a mass influx of third-country nationals to justify provision of national law which de facto deprive a third-country national illegally present in a Member State of the right to lodge an application for international protection in the territory of this Member State. The proposed amendment would therefore also seem to be at variance with the asylum rules of the EU.</p>	
---	--
